



V. 7. RODINA A DOMÁCNOST (RD)

Vyučovací předmět **rodina a domácnost** vychází ze vzdělávacího okruhu **rodinná výchova**, který je součástí vzdělávací oblasti **odborné činnosti**.

Vyučovací předmět **rodina a domácnost** je věnován přípravě žáků na samostatný život v rodině, případně v chráněném bydlení. Získané znalosti a dovednosti by měly přispět k soběstačnosti žáků v každodenním životě, ke snížení jejich závislosti na pomoci druhých osob a jejich integraci do společnosti.

Vyučovací předmět **rodina a domácnost** je pojat jako praktická aplikace poznatků, které žáci získávají i v jiných vyučovacích předmětech. Pomáhá žákům získávat a upevňovat znalosti, dovednosti a postoje nezbytné pro funkční rodinné i partnerské vztahy a správné vedení domácnosti. Součástí výuky je také poznávání práv a povinností v oblasti rodinného života a seznámení s možnostmi odborné pomoci při řešení krizových situací.

Integrované pojetí vyučovacího předmětu významně přispívá k osobnostnímu i sociálnímu rozvoji každého žáka.

▣ OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu je rozdělen do tří **tematických okruhů**:

1. **rodina a rodinné soužití**
2. **rodičovství**
3. **domácnost**

Z názvů jednotlivých tematických okruhů je zřejmý obsah učiva, který je v jejich rámci realizován.

Podle školního učebního plánu jsou vyučovacímu předmětu **rodina a domácnost** věnovány **3 vyučovací hodiny týdně**.

Z kapitoly „Zařazení průřezových témat“ je zřejmé, jakou formou se v předmětu **rodina a domácnost** realizují jednotlivá **průřezová témata** (kapitola III .5., strana 20 - 44).

Výuka vyučovacího předmětu **rodina a domácnost** může probíhat v kmenových třídách, ale převážná část výuky je uskutečňována v odborných učebnách – cvičném bytu, školní kuchyňce a prádelně. K výuce je využívána i učebna výpočetní techniky a učebny s interaktivní tabulí a interaktivním displayem.

▣ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PŘEDMĚTU

Klíčové kompetence

● **Kompetence k učení**

- motivujeme k učení; nároky přizpůsobujeme individuálním možnostem žáků, a tak umožňujeme každému žákovi zažít pocit úspěchu
- hodnotíme nejen míru splnění požadavků, ale také individuální pokrok žáka v souladu s jeho individuálními možnostmi
- při hodnocení používáme převážně prvky pozitivní motivace, oceňujeme snahu a individuální pokrok
- žákům zadáváme úkoly prakticky využitelné v jejich každodenním životě; jejich prostřednictvím umožňujeme žákům dostatečné procvičení a osvojení znalostí a dovedností
- rozvíjíme samostatnost žáků při plnění zadaných úkolů
- učíme žáky pracovat s různými zdroji informací
- učíme trpělivosti, povzbuzujeme



● **Kompetence k řešení problémů**

- učíme žáky nebát se problémů, ale chápat je jako běžnou a přirozenou součást každodenního života
- učíme žáky hledat příčiny problémů
- seznamujeme žáky s různými možnostmi řešení problémů (učíme je, kde vyhledat pomoc)
- nacvičujeme řešení konkrétních krizových situací (ohrožení vlastní osoby, ohrožení druhých osob)
- seznamujeme žáky s činnostmi různých pomáhajících organizací, nacvičujeme komunikaci s pomáhajícími organizacemi
- učíme žáky přivolat pomoc v krizových a život ohrožujících situacích
- učíme žáky spolupracovat při řešení problémů - vyslechnout názory druhých, klidnými argumenty obhajovat své názory a hledat řešení přijatelné pro všechny členy skupiny
- učíme žáky požádat vhodnou formou o pomoc při řešení problémů
- učíme žáky přijímat důsledky svých rozhodnutí při řešení problémů
- učíme žáky předcházet problémům zodpovědným přístupem k práci i osobnímu životu

● **Kompetence komunikativní**

- dbáme na kulturní úroveň komunikace, netolerujeme nezdvořilé a vulgární vyjadřování
- rozvíjíme slovní zásobu žáků, vedeme žáky k porozumění a aktivnímu používání základních odborných termínů
- vedeme žáky k jasnému a srozumitelnému vyjadřování
- učíme žáky respektovat základní komunikační pravidla rozhovoru (střídání role posluchače a mluvčího, klidná argumentace při obhajování vlastních názorů jako základ účinné komunikace)
- učíme žáky pravidlům komunikace při skupinové spolupráci
- nacvičujeme komunikaci s pomáhajícími organizacemi
- nacvičujeme přivolání pomoci v krizových a život ohrožujících situacích (stručně a srozumitelně popsat situaci)

● **Kompetence sociální a personální**

- vedeme žáky k pochopení nutnosti stanovení pravidel a jejich respektování (pravidla partnerského a rodinného soužití, práva a povinnosti rodinných příslušníků, pravidla bezpečnosti práce a ochrany zdraví, pravidla bezpečnosti silničního provozu...)
- učíme žáky rozpoznávat nevhodné a rizikové chování a uvědomovat si jeho možné důsledky
- učíme žáky nést následky svého nevhodného chování
- učíme žáky rozpoznat vlastní ohrožení sociálně patologickými jevy a účinně se mu bránit
- nabízíme vhodné volnočasové aktivity jako prevenci ohrožení sociálně patologickými jevy
- podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci navzájem potřebují
- učíme žáky rozpoznat, kdy někdo jiný potřebuje jejich pomoc a umět ji nabídnout a poskytnout
- vedeme žáky k pocitu radosti z poskytnuté pomoci
- učíme žáky vhodnou formou ocenit poskytnutou pomoc
- netolerujeme nekamarádské chování a odmítnutí požadované pomoci
- učíme žáky navozovat a udržovat přátelské vztahy na základě respektu, tolerance a empatie
- vedeme žáky k sebeovládání
- vedeme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi lidmi

● **Kompetence občanské**

- učíme žáky respektovat společenské normy, pravidla soužití i právní ustanovení a uvědomovat si rizika a možné důsledky jejich porušování
- vedeme žáky odpovědnosti za ochranu vlastního zdraví (respektovat zásady zdravého životního stylu, prevence úrazů, ochrany před infekčními chorobami, ochrany duševního zdraví)
- nacvičujeme základní techniky odmítání nevhodného chování
- upevňujeme žádoucí pozitivní formy chování ve škole i při mimoškolních akcích
- vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí

**• Kompetence pracovní**

- učíme žáky pracovat podle praktické ukázky požadované činnosti, ústních instrukcí vyučujících, obrázkového návodu, procesuálního schématu, písemného návodu, jednoduchého technického návodu
- učíme žáky respektovat časovou posloupnost jednotlivých pracovních úkonů
- učíme žáky plánovat, organizovat a hodnotit vlastní práci
- učíme žáky pojmenovat a popsat různé pracovní činnosti spojené s péčí o domácnost
- učíme žáky orientovat se v základních pomůckách a nástrojích pro péči o domácnost, správně je pojmenovat a popsat jejich používání
- učíme žáky vybírat vhodné pracovní pomůcky pro konkrétní činnosti spojené s péčí o domácnost
- učíme žáky poznávat a pojmenovat různé druhy materiálů používaných v domácnosti

Odborné kompetence**• Dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**

- učíme žáky důsledně respektovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v domácnosti (zaměřujeme se na bezpečnou obsluhu elektrospotřebičů, výběr vhodných pomůcek pro práci, značení nebezpečných látek používaných v domácnosti, prevenci úrazů...)
- důsledně vyžadujeme používání doporučených ochranných pracovních pomůcek při práci v domácnosti

• Usilovat o kvalitu své práce, výrobků a služeb

- učíme žáky pracovat podle praktické ukázky požadované činnosti, ústních instrukcí vyučujících, obrázkového návodu, procesuálního schématu, písemného návodu, jednoduchého technického návodu
- vedeme žáky k důslednému dodržování pracovních postupů pro práce v domácnosti s využitím vhodných pomůcek
- vedeme žáky k odpovědnosti za plnění svých pracovních povinností, vyžadujeme maximální výkon podle individuálních možností žáka daných charakterem a stupněm jeho postižení a aktuálním zdravotním stavem.

• Jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje

- učíme žáky hodnotit dopad používání úklidových, dezinfekčních a pracích prostředků na kvalitu životního prostředí
- vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí (třídíme odpad, nabízíme přírodní a ekologicky šetrné prostředky vhodné k péči o domácnost)

▣ VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ**1. RODINA, RODINNÉ SOUŽITÍ****Výsledky vzdělávání**

žák by měl:

- 1.1. znát postavení člověka ve společnosti a v rodině
- 1.2. objasnit složení rodiny a změny v rodině
- 1.3. interpretovat základní pravidla a povinnosti členů rodiny
- 1.4. vysvětlit etapy lidského života, potřeby, životní projev

Učivo:

- **vztahy a komunikace v rodině:** užší a širší rodina, soužití generací
- **fungování rodiny:** práva a povinnosti členů rodiny, postavení dítěte v rodině, vliv rodiny na vývoj dítěte, odpovědnost rodičů za výchovu dětí; denní řád funkční rodiny
- **úplná a neúplná rodina,** náhradní rodinná péče a její formy, význam náhradní rodinné péče



2. RODIČOVSTVÍ

Výsledky vzdělávání

žák by měl:

- 2.1. respektovat pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery
- 2.2. uplatňovat ve svých citových projevech jistou míru zdrženlivosti
- 2.3. uvědomovat si možná rizika při výběru partnera
- 2.4. znát důsledky rizikového sexuálního chování a nechtěného těhotenství
- 2.5. rozpoznat situace ohrožující jeho bezpečnost a uplatňovat osvojené dovednosti proti manipulaci a agresi
- 2.6. vědět, na koho se obrátit v situacích osobního ohrožení

Učivo:

- **mezilidské vztahy:** kamarádství, přátelství, láska, výběr partnera
- **sexuální dospívání:** antikoncepce, předčasná sexuální zkušenost, rizikové sexuální chování a jeho prevence, ochrana před sexuálním zneužíváním, prevence sexuálně přenosných chorob
- **rodina a rodičovství:** sňatek, těhotenství, narození dítěte, péče o dítě, dětské nemoci; neshody v manželství a jejich řešení (manželská poradna), rozvod a jeho důsledky
- **ohrožení osobního bezpečí:** zneužívání a týrání dětí, krizová centra, linky důvěry, praktický nácvik řešení situací ohrožení osobního bezpečí

3. DOMÁCNOST

Výsledky vzdělávání

žák by měl:

- 3.1. uplatňovat hygienické návyky a návyky v osobní hygieně
- 3.2. orientovat se v prostředcích osobní hygieny a způsobech jejího používání
- 3.3. ovládat jednoduché pracovní postupy při základních činnostech v domácnosti a aplikovat základy úklidových prací
- 3.4. bezpečně zacházet se základními čistícími prostředky
- 3.5. poskytnout první pomoc při drobném poranění v domácnosti
- 3.6. uplatňovat zásady hygieny a ochrany zdraví při práci v domácnosti

Učivo:

- **byt a jeho funkce:** bytové prostory, pojmenování, funkce a vybavení jednotlivých bytových prostor
- **vybavení domácnosti**
- **sebeobsluha a osobní hygiena** (modelové situace a praktická cvičení)
- **pracovní činnosti spojené s péčí o domácnost:** výběr vhodných pomůcek a prostředků k péči o domácnost, úklid domácnosti; základní orientace v návodech k použití (modelové situace a praktická cvičení); podíl jednotlivých členů domácnosti na jejím chodu
- **bezpečnost při práci v domácnosti:** prevence úrazů, bezpečná obsluha elektrospotřebičů, bezpečné používání chemických látek, značení nebezpečných látek, výstražné symboly, ochrana životního prostředí při práci s chemickými látkami (modelové situace a praktická cvičení)